

BIDDEN OM VERBODEN VRUCHTEN

Bart Stouten

Bidden om verboden vruchten

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met Klara

© 2015 – Bart Stouten & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: Mario Debaene
Vormgeving binnenwerk: theSWitch, Antwerpen
Foto auteur: Mark van den Eynde

NUR 301
ISBN 978 94 6001 334 8
D/2015/11.676/244

e-boek ISBN 978 94 6001 338 6

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische of andere middelen, met inbegrip van automatische informatiesystemen, worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorwoord

Kaius belde voor de eerste keer in zijn leven naar zijn eigen antwoordapparaat.

Nooit eerder had hij dat gedaan. Hij vond het een vreemde, beetje beklemmende ervaring om na vijf en een halve rinkel verwelkomd te worden door zijn eigen zachte stem, en dan het piepje af te wachten dat hem de kans zou geven om zichzelf toe te spreken.

Het welkom was zijn stem van tien jaar geleden, vervaagd en vertraagd door het frequente gebruik van een tape uit het pre-digitale tijdperk. Toch bleef een spoor achter van zijn goede bedoelingen van destijds – zo mooi en uitnodigend mogelijk het gastvrij hallo inblikken, zonder er daarom enige emotie in te stoppen, precies zoals hij nu, tien jaar later, zijn boodschap voor zichzelf wou inspreken, een klein geheugensteuntje voor het te schrijven boek.

Hij wist dat hij zijn oude en nieuwe stem nooit samen op dezelfde tape zou horen. Bij thuiskomst zou hij alleen het heden krijgen, nooit samen met het verleden. Dit is wat hij zei tegen zichzelf, met een lichtjes andere stem, zonder ooit goed te weten hoe anders dat wel zou zijn:

‘Die keer dat je bijna verdronk in de Amazone. Denk erover na. En geef toe dat je daarom van de *Cathédrale Engloutie* bent gaan houden, schrijf het uit als een nage-

dachte, alsof je bij Debussy herkent hoe het klinkt om je leven uit de diepte naar boven te halen, te doen herrijzen als het ware.'

Een seconde of tien scheidden hem van de lange piep die zijn kans zou snoeren om nog iets toe te voegen. Hij deed het niet en hing op. Hij was blij dat hij een oplossing had gevonden om een annotatie van de ondergang te redden. Ze was bedoeld voor zijn notitieboekje, dat hij thuis had laten liggen.

Kaius werkte als verkoper in een platenzaak. Soms dacht hij, dat muziek zijn ware roeping was. Maar tussen de muziek en hem stonden de klanten. Soms veeleisende, moeilijke klanten. Hij was zelden alleen met zijn muziek.

Maar zijn teksten werden geboren zonder dat er iemand bijstond of meehielp. En daarin kon muziek een heel aparte rol spelen. Als een over de schouders meekijkende mentor.

Hij had bij zichzelf een merkwaardig fenomeen vastgesteld. Begon hij een verhaal te vertellen, dan moest hij, nog voor hij enkele zinnen ver was, toch altijd aan muziek denken. Misschien was het een soort beroepsmisvorming. Hij wist het niet, maar het voelde werkelijk aan alsof hij niet anders meer wilde dan het brugje van woord naar muziek te bewandelen. Omdat de noten altijd vanzelf kwamen. Via de herinnering, waarlangs ze ongemerkt binnenslopen.

Zo was het ook weer met het verhaal dat hij nu begonnen was. Amper had hij de eerste woorden neergeschreven, of de muziek begon er zich mee te moeien. Van de strenge ars nova-muziek die altijd opdook wanneer Kaius' oma haar gebedjes prevelde, omdat ze nu eenmaal de gewoonte had te bidden met Guillaume de Machaut op de achtergrond, tot de melodieuze ballade die gezongen wordt door de Kretenzer Loudovikos, die hij in zijn verbeelding stevast omringd zag door de orthodoxe heiligen van een nagedonkerd Grieks

icoon. Schreef hij dat woord, dan zag hij de heiligen, en kon hij Loudovikos ook echt horen.

Er was niks mis mee, vond hij, en weigerde zich erbij neer te leggen. Hij vond het juist een van de kleine zegeningen van zijn werk dat de 'andere' wereld – onzichtbaar, maar o zo aanwezig – van componisten en hun grote muziekpartituren, zich om de hoek liet voelen. Dat kleine wonder voltrok zich bij elke nieuwe gedachte die hij insloeg, als een straat waarvan hij de huizen wel kende, maar zonder hun details de aandacht te hebben geschonken die ze wellicht verdienden. En waarvoor hij in zijn boek een plek ging zoeken.

Dat die 'andere' wereld bestond, dat ze in sommige opzichten misschien zelfs reëler was dan de wereld van zijn zintuigen, dat hoopte hij in zijn verhaal te kunnen aantonen. Klassieke muziek was niet ongrijpbaar, voor Kaius, een gouden tijdperk waar je alleen met een tijdsmachine heen kan, of een hightech geluidsinstallatie. Klassieke muziek drong diep in zijn leven binnen. Ze was getuige van alle kleine en grote gebeurtenissen, ze leverde er commentaar op, ze hielp vat te krijgen op de ware dimensie van de feiten. Dat was de reden waarom hij eraan dacht in zijn nieuwe tekst het verhaal van de muziek als een kleine bijlage te serveren.

Hij had zich voorgenomen in te zoomen op drie mensen die een centrale plaats hadden ingenomen in zijn jeugd, mensen met wie hij zich verbonden voelde, tot voorbij de dood, tot in de wereld van de muziek. Om hen op te roepen wilde hij een muzikale woordcompositie uitwerken. Net zoals Bach wilde hij een set van fuga's en preludia aanreiken. Fuga's die het verhaal zelf vertelden, en preludia die nog even stilstonden bij de muziek die in het verhaal verborgen zat. Of nee, hij zou er telkens een postludium van maken, een muzikale nagedachte.

In Kaius' ogen kon niemand de 'echtere' wereld van de klas-

sieke muziek helemaal leren kennen. Daarvoor zouden zijn lezers een andere dimensie moeten bewonen. Toch hoefde dat in wezen niet echt een probleem te zijn. Er bestonden immers elf dimensies, dat hadden de fysici gepostuleerd, en dus kon hij redelijkerwijze aannemen ooit of ergens, in een andere fase van zijn bewustzijn, door al die dimensies heen te kunnen kijken. In zijn tekst zouden er momenten zijn waarop die mogelijkheid werkelijkheid werd. Via de muziek.

Kaius hoopte in elk geval een voorsmaakje te schenken van hoe de wereld van de muziek met zijn ervaringswereld verstrengeld was. Wie gehaast was en het verhaal snel wilde lezen, kon de postludia overslaan, en telkens verder bladeren naar een nieuw hoofdstuk. Wie wou nagenieten, en zijn herinneringen muzikaal wou verdiepen, kon dan nadien de postludia nog eens herlezen.

Hij geloofde in een boek dat meer dan een bestaan kent.

Aan het slot, wanneer de lezer zijn boek zou sluiten, mocht hij ook het gevoel hebben dat hij een redelijk accuraat beeld had gekregen van wat het was dat Kaius in de muziek bewonderd had, wat ze hem verteld had, waarom hij haar trouw was gebleven.

Aan dat boek dacht hij tijdens de lege seconden op het antwoordapparaat, terwijl hij wachtte op de biep die het teken was dat er geen woord meer bijkon op de tape. Maar dat was ook geen probleem. Hij had immers gezegd wat hij wilde zeggen. Dat Claude Debussy niet mocht ontbreken in zijn terugblik. Hij keek al uit naar de verrijzenis van de *Cathédrale Engloutie*. In de woorden over zijn eigen leven.

Een stilzwijgend weten, maar ook een zekere gêne die hij voor het eerst ervoer toen hij, na het schrijven van een tekstfragment met de toenemende dreiging van een geladen situatie, ongemakkelijk door de kamer liep te ijsberen, had

hem ingegeven dat hij die woorden niet in de ik-persoon zou schrijven. Het tijdperk van zijn imperialistische Ik was voorbij.

Nu was het deemoedige moment aangebroken in zijn leven om afstand te nemen. Afstand van de stille aannames die hij gehanteerd had om met klem te verdedigen wat hij zeker meende te weten over de stem die tot hiertoe probleemloos 'ik' had gezegd.

Die makke Ik was een woord op drift. Een woord met te weinig nuances, verformfaaid en muf als een oude jas die dringend naar de stomerij moet. Het had geen zin om zijn afstandsloze Ik een acteur te laten zijn die tegelijk rechter en partij zou spelen. Kaius wist dat al zijn ellende, wanhoopsgevoelens en liefdes beter verdienden dan de dikke streken die zijn zelfbeeld zouden schilderen. Hij hoefde daarover niet eerst zijn vrienden uit te vragen, maar kon er zichzelf vrij vlot van overtuigen, door eenvoudigweg eindeloos opnieuw te beginnen en te kijken hoe zijn blinde vlek van voorin genomen zelfkennis langzaam oploste in de frisse kleuren aangereikt door een fictief personage dat zijn eigen naam zou dragen. Tegenover alles wat niet werkte in zijn tekstprobersels stelde hij de bevestiging van een waardevolle liefde, die van hem een schrijver zou maken met dezelfde naam als het nu vreemde personage dat zijn jonge leven zou belichamen.

Het personage Kaius zou nergens de schrijver Kaius naar de kroon steken, om groter te worden dan de man die de pen haanteerde om de ervaringen van zijn jeugd te verwoorden. Hij zou de schrijver alle vrijheid gunnen om over hem te denken als was hij een vreemde die niet geraakt zou worden door zijn woorden, zoals je dat doet met familieleden die naar het verre buitenland zijn geëmigreerd en over wie je redelijk intieme informatie toevertrouwt aan je collega's en

buren, om toch een beetje het gevoel te bewaren dat ze in je onmiddellijke nabijheid blijven.

Kaius wist heel goed wat hij deed toen hij voor de eerste keer in zijn leven naar zijn eigen antwoordapparaat belde. Hij genoot van het contact met zijn stem van tien jaar geleden. Hij hoefde niet bang te zijn voor een samenkomst van heden en verleden.

Hier, op deze bladzijden die hij aan het schrijven was, liep hij over de stapstenen in een vijver die nagenoeg rimpelloos was. Toch waren het de kleine vervormingen die hem prikkelden. Zachte trillingen die de aanwezigheid van kois verraden.

In de vijver van de tijd zou hij niet verdrinken. Maar stilstaand op de stapstenen moest hij zorgvuldig het exotische leven observeren dat erin was achtergebleven.

HOOFDSTUK 1

Met Bergson naar de kerk

Het geloof van Kaius begon in 1964, op de dag dat hij ophield met Weesgegroetjes te bidden. Dat had hij als kind geleerd, daarmee moest hij het doen om braaf door de dag te komen en in de gratie te blijven van iemand die het heelal draaiende hield.

Oma was de bedenker van die Weesgegroetjes. Ze was de navelstreng tussen Kaius en het katholieke verleden van Vlaanderen. Ze was in de jaren vijftig mee verhuisd naar Borgloon. Kaius' moeder – Mama, met hoofdletter en prachtige, Italiaans klinkende open lettergrepen – kwam er lesgeven aan de middelbare school. Oma verstopte haar Weesgegroetjes in de bagage en pakte die bij aankomst weer uit. Het was haar manier om loyaal te blijven aan de opvoeding van een streng internaat in Brugge. De verdiensten van dat verleden inspireerden haar tot sterke anekdotes over de strenge discipline van het internaatsleven met een slaapzaal vol stapelbedjes, havermout als onverteerbaar ontbijt en de zwijgplicht die alle taboes toedekte.

Ze bad en bad en bad, ze bad Weesgegroetjes bij de vleet. Ze stak kaarsjes aan bij de heilige Maagd, die zich achter een boeket van bloemen onder een glazen stulp leek te verstoppen, bang voor het socialisme waartoe Kaius' Mama zich had laten bekeren. Kaius ging ervan uit dat oma in haar

bidijver vragen formuleerde, wensen, misschien wel onvervulde verlangens. Misschien was het gewoon haar manier om bij het verleden te blijven, om de tijd te verdrijven die zich anders als verveling zou hebben opgedrongen. Zacht prevelend doorliep ze de mysteries van het rozenhoedje, de tientjes volgden elkaar op terwijl ze stil begon te knikkebollen, haar ogen uiteindelijk dichtvielen en het gebed nog als een rustig beekje in de slaap voortkabbelde. Bidden was tijd maskeren, het bewustzijn doven, zorgen onderdrukken, het verleden in ere houden.

Dat socialisme van Mama zag er heel anders uit. Het kwam af en toe uit een verdoken bestaan tevoorschijn, en werd dan heel even luidruchtig en koortsig. Het had niet de behoefte om een basso continuo te worden voor het bewustzijn. Het socialisme spatte open als een vuurwerk. Het vierde ex nihilo hoogtij op de eerste mei. Dag van de solidariteit. De dag waarop Kaius' ouders hun loyaliteit aan de socialistische BSP moesten demonstreren door mee op te stappen in de betoging. Jongens met rode vlaggen en petten, meisjes in rode kleedjes, rode haarlintjes, trommels met rode band, rode ballonnen. De partijgetrouwe koppels die hun job aan de socialisten te danken hadden. Uit dankbaarheid durfden ze niet anders dan mee te stappen en makke leuzen te roepen waar niemand echt naar luisterde.

Zelf had Kaius veel te veel kinderjaren lang Weesgegroetjes gebeden zonder goed te weten waar hij mee bezig was. Hij kopieerde oma, en zette zich zo af tegen het opportunisme van de 'gematigde' socialisten, die voor het grotesk vertoon van hun meeblaterig gedefileer een feestdag nodig hadden en zich na die feestdag gewoon terugtrokken in de activiteiten die ze aan het socialisme te danken hadden.

Waren er ook andere dan 'gematigde' socialisten? Het radionieuws suggereerde wel eens het bestaan van meer radi-

cale groepen, zoals de Waalse metaalarbeiders en mijnwerkers, die een dag lang de hele productie lamlegden. Maar dat radicalisme bereikte Borgloon niet. Daar was de stoomstroopfabriek op sterven na dood; helaas zou geen arbeider op straat komen om ze van de ondergang te redden.

Wat als er nu toch een schepper meekijkt, bedacht hij zich op een goede keer. Zou die dan verkiezen dat Kaius Weesgegroetjes produceerde, of dat hij zou sympathiseren met de stoomstroopfabriek? Hij vermoedde dat de schepper het zou opnemen voor de meest actieve daad. Misschien zou hij zelfs het rollen van retorische spierballen op één mei verkiezen boven een routineus afgerammeld Weesgegroet. Kaius' God was een intelligente God. Een man van de daad. Daad geboren uit een sterke wil. En dat was ook de reden waarom God hem plots inspireerde om op te houden met die inerte Weesgegroetjes.

Hij was een jaar of acht, negen. Oma werd te oud om elke zondag naar de mis te gaan, maar ze volgde die wel op de televisie. Die wekelijkse afspraak kon niemand haar ontneemen. Ze kwam ruim op tijd naar de mis: ze zat al klaar tijdens het testbeeld dat eerst een lange fluittoon liet horen, en dan wat nondescripte muziek die de zegening van het geduld-oefenen illustreerde. Ideaal voor het afdraaien van Weesgegroetjes.

'Kaius, doe je niet mee?'

Nee, hij deed niet mee. Hij had zich zopas voorgenomen niet langer aan Weesgegroetjes te doen. Ze waren van karton, voor hem, die verpakkingen van een fletse intentie op de lopende band naar God. Als potjes magere yoghurt die oma per tien op haar schap van stille boetedoening deponeerde. Door de eindeloze herhaling was het bidden verworden tot een melodieuus geprevel, het kreunend gezang van een sputterende oude motor die alleen de dood kon stilleggen. Ter-

wijl Kaius zich inbeelde dat een communicatielijn met het allerhoogste daarvan het tegendeel moest zijn, eerder een rijk gestoffeerd gedicht dat je jezelf voorleest in de hoop weer nieuwe lagen van betekenis te ontdekken.

‘Nee, oma, ik doe niet mee, ik bid liever in stilte.’ En dan zweeg hij, en ervoer het zwijgen zelf al als een stap vooruit.

De televisiemis begon, altijd in een andere kerk, het tijdperk van de besparingen was nog niet aangebroken en camera’s werden nog gretig uitgestuurd om pastoors en parochianen in beeld te brengen en ze zo een uurtje landelijke bekendheid te gunnen. Oma liet de kralen van haar paternoster voorbij glijden en onderbrak zichzelf alleen voor een luid instemmend amen.

‘Oma, waarom kijk jij naar de mis, terwijl Mama niet wil dat ik naar de kerk ga?’

Hij was verrast zichzelf die provocerende vraag te horen stellen. Natuurlijk kende hij het antwoord maar al te goed. De katholieke kerk was een tegenpool voor Mama’s socialistische obediënties. In die kerk gezien worden was duivelse ketterij voor haar geloof in het socialisme dat brood op de plank bracht.

‘Omdat het tocht in de kerk, en omdat je longen te zwak zijn. Dat weet je best.’ Ze had heel even nors en wantrouwig over haar leesbrilletje gegluurd in zijn richting, knikte zichzelf dan toe, liet haar blik weer zakken naar de paternoster om hem daarna zelfgenoegzaam, met een klein pruillipje, te laten rijzen tot bij het centrum van de actie, het schemerig zwart-wit van de televisie.

Oma stond hoog in de pikorde van het huis. Zij was het verleden, het enige echte, grote, massieve verleden. Via dat verre verleden van haar gaf ze Gods gezag door.

Net als iedereen had Kaius ook wel een verleden, en een mooi verleden op de koop toe, maar het was een landschap

dat onder een dikke mist hing. Het was die mist die hem aan het schrijven zette. Hij had iets weg van een weerman die brede opklaringen beloofde. Niet dat hij zich niet vergissen kon, maar hij werd betaald om zo nauwkeurig mogelijk te lezen wat de kaarten lieten zien. De kaarten van zijn lot.

En waar waren de andere behoeders van het verleden? Het zou hem geholpen hebben als de andere grootmoeder en zijn beide grootvaders niet zo vroeg gestorven waren, als ook zijn ooms en tantes niet gestorven waren nog voor hij zich bewust begon te worden van het belang van een voor-geschiedenis. Misschien had hij maar beter in een vroeger stadium van zijn leven wat interesse aan de dag gelegd. Eerst moeten de jaren je reduceren tot een stofje in de wind, een pluisje, een zaadje, dan wordt het te laat om je af te vragen waar het waaien begon, bij welke bloem.

Kaius lag vaak met oma overhoop wanneer ze hem probeerde te bekeren tot de moraliserende, uit een vergane tijd overgebleven tegeltjeswijsheid van het droeve levenseinde, de execrabele kruisdood en stralende wederopstanding van haar Christus. Waar was zijn kindertijd, en waar zijn geboorte? Daarover, zo meende Kaius, deed het evangelie angstvallig het zwijgen toe. Marcus slaagde er zelfs in zijn verhaal te beginnen bij een volwassen man!

Als dat evangelie de hoeksteen van de bijbel was, zoals oma beweerde, waarom waren er dan vier hoekstenen, vier verschillende versies van ooggetuigen die andere dingen hadden gezien? Oma zocht het antwoord van die onmogelijke vragen altijd in de plek waar ze zich het meest vertrouwd voelde om dat antwoord te krijgen, een plek vergeven van een bewelmende hoeveelheid symbolen, etsen, altaarstukken en reliëfs om al dat soort vragen te illustreren: het kerkgebouw. Ze zei dat Mattheüs als een mens was afgebeeld op de preekstoel, Marcus als een leeuw, Lucas als een rund en

Johannes als een adelaar. Ze wou eigenlijk aangeven dat de evangelisten vooral een symbool waren in haar ogen, elk een andere zijde van het woord, van de inhoud, van de betekenis die de priester elke zondag opnieuw aan de soms cryptische inhoud van het evangelie moest geven. En zo liet ze Kaius op zijn honger achter. Altijd opnieuw.

Dat oma schaamteloos naar de televisiemis keek, terwijl Kaius niet eens naar de kerk mocht, was een tegenspraak die hij niet verdragen kon. Hij hoopte met zijn vraag te bewerkstelligen dat oma haar dochter zou terugfluiten door een beroep te doen op haar hogere plaats in de pikorde, vlak onder God. Maar dat deed ze niet. Zijn astma was niet meer dan een schaamlapje voor de jobzekerheid van Mama, waarachter de dwingende verwachtingen van het socialisme zich verstopten.

Eén keer lapte hij het kerkverbod aan zijn laars. Hij had uit de boekentas van een zieke klasgenoot, die onwel was geworden tijdens de les en onverhoeds naar huis moest vertrekken, een verhandeling gejat en die integraal overgeschreven. Hij vond dat hij zichzelf moest bestraffen daarvoor. Maar hij oordeelde dat hij voor eigen misdaden niet zomaar een eigen strafmaat uit de mouw kon schudden, en boorde zijn laatste restje vertrouwen in de katholieke kerk aan om vlak voor Pasen als een dief in de nacht de biechtviering bij te wonen die in *Kerk en Leven* stond aangekondigd. Hij kende de pastoor amper, werd thuis ook niet verondersteld om hem goed te kennen.

Langs huizen en schuttingen die hij voor de eerste keer zag, sloop hij door hem onbekende straten van Borgloon, zorgvuldig verifiërend in zijn paranoia of hij niet gevolgd werd tijdens zijn kleine omleiding. Op het Speelhof gleed hij de oude Sint-Odulphuskerk binnen, zo incognito als hij maar kon, zichzelf verstoppend achter zijn hoge kraag, en

koos een van de lege rijen uit achter de preekstoel die hem uit het zicht van de anderen hield. Niemand had er zaken mee dat hij tekortgeschoten had tegenover God; het leek hem al helemaal twijfelachtig of die God voor anderen herkenbaar zou zijn – daarvoor was zijn God veel te ondernemend en levenslustig, en al helemaal niet ongepast streng, hautain of anoniem, eenvoudig omdat hij aan zo'n God te weinig had en Hem dus liever kwijt dan rijk was.

Het wachten duurde lang. Eindeloos lang. Lang genoeg om de schoonheid van de sobere kerk in zich op te nemen, terwijl hij zijn blik, als in een trage travelling van de camera in een documentaire film, van de doopvont uit de twaalfde eeuw tot bij een dertiende eeuwse frêle Jezus liet glijden.

Hij had de kerk nog nooit zo intens ervaren. Het gebouw sprak tot hem. En in dat spreken had het wachten iets zaligmakends. Mama had verteld over Beckett en de wachtende personages van zijn *Waiting for Godot*, maar Kaius was nog te jong om te weten wie Godot zou kunnen zijn, waarom er precies gewacht werd op iets of iemand die nooit kwam. Dat het wachten zélf een magische ervaring kon worden, zou hij niet hebben begrepen wanneer Mama, die dag en nacht Beckett las, hem dat had proberen uit te leggen. Maar nu ervoer hij het aan den lijve, er was zelfs geen ontkomen aan: zijn wachten tussen muren die vele eeuwen hadden getrotseerd was een esthetische ervaring. Het was een mooi wachten, bijna alsof iemand de tijd nam om zijn ziel een poetsbeurt te geven. Hij kreeg een *Waiting for Godot*-beurt die zijn atheïstische Mama in haar stoutste dromen niet van een kerk zou hebben gedogen.

Terwijl het leven van de andere Lonenaars gewoon doorging, leek het zijne even in een pauzestand te staan, verdoofd te zijn voor de afstompende werking van de realiteit.

Buiten, vanop de parkeerplaats van het Speelhof, ooit

een ommuurd kerkhof, klonk een vaag muzakje dat af en toe onderbroken werd door de aankondiging van de jaarlijkse motorcross wedstrijd. In zijn verbeelding zag Kaius zijn vader, die trots was op de tweetaktmotor waarmee hij als puber in de krant was geraakt, af en toe tussen andere piloten over de bulten van het omliggende platteland springen, terwijl hij in het vage kabaal buiten de namen hoorde noemen van de grote motorsporthelden uit die dagen. Eric Geboers, Georges Jobé, Gaston Rahier.

Uiteindelijk verdween uit zijn hoofd zelfs het geluid van ronkende motoren, en zag hij, dankzij de gewijde stilte in de kerk, nog slechts het hobbelige parcours van zijn eigen bestaan, dat door het socialisme van Mama niet langer mocht meetellen voor God.

Kaius was graag in de ban van dat te bewaren gevoel. Hij kon de trots van zijn vader heel goed voelen in zijn herinnering, en daardoor werd die trots ook een beetje zijn eigen bron van fierheid. Het was een combinatie van loeiende, doof makende motoren, penetrante benzinegeuren en de gemeen opspattende modder van een regenachtig parcours. Dat heette dan motorcross. Papa was in zekere zin de motorcross zelf, althans voor Kaius toch. Heel zijn jonge leven lang wilde Kaius dat gevoel bewaren, cultiveren zelfs, als een gedroogde bloem in een herbarium. Papa is razende motorcross. Ooit zou onvermijdelijk de dag komen, dacht Kaius, dat zijn vader dood en begraven zou zijn, en dan kon hij altijd nog zijn geheugen openen om de essentie op te roepen van een krachtig beeld dat onlosmakelijk met hem verbonden was.

Helaas, zo groot is het diafragma van een bewonderende blik nooit. De man die Kaius makkelijkheidshalve papa noemde, was een vreemde man geworden vanaf het moment dat Kaius begreep dat hij oorvijgen had moeten uitdelen, en harde berispingen maken, zoals alle vaders dat doen wan-

neer de huiselijke orde dreigt te ontsporen. Kaius zag dat zijn vader gevangen zat in een onscherpe wereld waar woorden schaars waren of onopgemerkt bleven, zelden de bron werden van een ontroering of een dreigend moment van autoriteit. Papa was lief, voorkomend, een charmante zwijger. Soms leek het of hij alle beslissingen van zich af schoof en in de richting van Mama duwde. Dat was meer schijn dan werkelijkheid, zoals Kaius spoedig zou ontdekken in een cruciaal moment van zijn opvoeding dat papa als een looper van het schaakbord had kunnen wegrukken, zoals verderop zal blijken. Maar zover was het voorlopig nog niet, en Kaius vond het naar om ervan uit te moeten gaan dat zijn vader het dociele tegendeel was van alles wat je onder de noemer 'vader' kan verstaan.

Eindelijk was het Kaius' beurt. Hij schreed naar de biechtstoel, de priester opende het rooster en begroette hem met een nauwelijks verstaanbare formule. De priester liet hem even wachten, leek hem ergens toe uit te nodigen, en omdat hij een beetje bang werd voor die stilte prevelde Kaius iets dat op een gebed leek, niet meer dan de aanzet van een gebed, want hij was bang dat hij de juiste woorden niet zou vinden, de woorden die te lang al in onbruik waren geraakt.

Hoewel hij nagedacht had over mogelijke zonden, vond hij het moment te kostbaar om voorbij te laten gaan aan de grote onrechtvaardigheid van zijn gefnuikt geloof. Toen hoorde Kaius zichzelf, in een grote geut van schaamteloze openbaring, opbiechten wat een kwartier eerder nog door het verraad aan zijn ouders godslasterlijk zou hebben geleken. Hij vertelde de priester hoe oprecht hij had verlangd naar zijn kerk, naar communies en hosties en bevoorrechte momenten van contact met het Allerhoogste. De priester aanhoorde hem, zacht knikkend, zonder hem te onderbreken. Van zodra hij was uitgeraasd in zijn fluistermonoloog,

haalde de priester diep adem. Hij zei Kaius dat hij geduld moest oefenen, raadde hem aan terug te keren naar de kern van het gebed, voegde daar iets vaags aan toe over vrijspraak en vrede, en polste pas dan wat hij verder nog op zijn kerfstok had.

Met enige terughoudendheid, bijna omdat het zo triviaal klonk nu, vertelde Kaius over de gestolen verhandeling, en over zijn oprechte spijt die hij nergens kwijt kon. De priester vroeg alleen of zijn Mama daarvan op de hoogte was. 'Nee,' zei hij, 'zoiets kan ik thuis niet vertellen. Het is ondenkbaar.'

Dat was gelogen. Midden in de biechtstoel zat hij te liegen. Natuurlijk had hij Mama op de hoogte kunnen brengen. Ze zou een beetje boos zijn geweest en hem in het ergste geval wat verwijten naar het hoofd hebben geslingerd. Maar ze zou honderd keer liever gehad hebben dat hij teksten had afgeschreven dan dat hij in een biechtstoel was gaan klagen over haar stille censuur.

Midden in zijn bekentenis wist Kaius opeens niet waarom hij de biechtstoel had uitgekozen om de onrechtvaardigheid van zijn excommunicatie uit het katholiek geloof te ventileren. Het was alsof hij, plaatsvervangend, de zonden van zijn ouders kwam opbiechten, wat zijn bekentenis de vuige bijklank van een verraad gaf. Toch voelde hij zich gesteund door de veilige bescherming van de zwijgplicht, die het hem vergund had om, had hij dat gewild, nog veel verder te gaan in het ledigen van zijn ziel. Dat was het magische aura van zijn biechtmoment: het was exclusief voor hem, hij kon het als een passe-partout gebruiken om verboden deuren te openen, alles was uiteindelijk mogelijk en bespreekbaar en, via de penitentie die hem dadelijk zou worden opgelegd, ook oplosbaar in zekere zin.

Voor Kaius' afgescheiden-zijn van de collectieve geloofsbelijdenis had de priester geen andere pleister dan volge-

houden gebed. De Heer zou de geesten van zijn ouders dan vroeg of laat verlichten, en dat was een catharsis om naar uit te kijken tijdens de kleine heilige missen die Kaius zelf aan hen zou opdragen, de gebedsstonde waarin het waakvlammetje van zijn geloof kon blijven branden.

Maar nog geen week later ging het vlammetje uit. En hij wist dat hij de knop van God voortaan veel langer ingedrukt zou moeten houden.

Op een regenachtige zomeravond, na het avondeten, werd er aangebeeld door de pastoor. Kaius zat nog aan tafel, maar herkende vanuit de keuken de ijle, wat hese stem. Of zijn Mama een minuutje de tijd had voor hem. 'Kom binnen, meneer pastoor.' Een formele begroeting waaruit respect sprak. En waarom ook niet. De priester gaf les aan dezelfde school als Mama. Hij was een oudere, grijzere, wijzere collega die ruziende leerlingen met elkaar verzoende en op leraarsvergaderingen altijd de weg van het compromis verdedigde.

Het minuutje, doorgebracht in de hobbykamer van Kaius' huis, vlak achter de toegangshal, liep uit. Het werd al gauw een uurtje. Een uurtje vol spanning voor de angstige jongen die, eerst vanop een afstand, woorden probeerde te isoleren in de ruggespraak achter de gehorige muren, en dan heimelijk op zijn tenen naar de plek van het onheil liep om als een spion zijn oor te luisteren te leggen tegen de deur waarachter de calamiteit zich voltrok.

Een ramp was het beslist, geen twijfel mogelijk. Sommige woorden die hij ontcijferde zouden tegen hem uitgespeeld worden. Hij voelde hoe Mama ze nu al verdekt opstelde, als sluipschutters van haar woede, die straks zijn morele muiterij een halt moesten toeroepen.

Ondertussen hanteerde de priester zijn eloquente woord met de precisie van een laser. Hij had, zoals hij dat zei, de